OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Lausunto

9.9.2024

Perustuslakivaliokunnalle

K 2/2024 vp Hallituksen vuosikertomus 2023 – Oikeusministeriön lausunto toimenpiteistä niiden eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta, jotka on hyväksytty perustuslakivaliokunnan mietinnön perusteella

Oikeusministeriö täydentää hallituksen vuosikertomuksessa 2023 esitettyä seuraavasti:

Viittomakieltä käyttävien oikeudet (HE 294 vp – EV 346/2014 vp)

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sen turvaamiseksi, että viittomakieltä käyttävien oikeudet toteutuvat koko maassa siten kuin heidän kielellisiä oikeuksiaan koskevaa lainsäädäntöä laadittaessa on tarkoitettu.

Hallituksen vuosikertomuksen liitteessä 3 (s. 13) kuvatut tiedot viittomakieltä käyttävien oikeuksista ovat edelleen ajankohtaisia. Täydennyksenä voidaan todeta seuraavaa:

Viittomakieliasioiden neuvottelukunnan vuoden ensimmäinen kokous järjestettiin 10.6.2024. Toinen kokous pidetään 1.10.2024. Käsiteltäviksi aiheiksi ovat nousseet muun ohella tulkkauspalveluiden kokonaistilanne sekä kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessin valmistelu.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Eteläesplanadi 10 00130 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Kielipoliittisen ohjelmaan perustuva selvitystyö siitä, mitä perustuslain 17 §:n 3 momentin säännös oikeudesta ylläpitää ja kehittää omaa kieltä ja kulttuuria käytännössä tarkoittaa eri kieliryhmien osalta alkoi oikeusministeriön tilaamana ulkopuolisen tutkijan selvityksenä elokuussa 2023. Selvitys julkaistiin 7.5.2024, ja se käsittelee myös viittomakielten tilannetta. Muilta osin kielipoliittisen ohjelman toimeenpano jatkuu.

Vuoden 2023 lopusta alkaen oikeusministeriö on vastannut kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessin jatkovalmistelusta. Oikeusministeriö on jatkanut valmistelua valtioneuvoston kanslian työryhmän esitysten pohjalta yhteistyössä kuurojen ja viittomakielisen yhteisön kanssa. Oikeusministeriö on keväällä 2024 palkannut erityisasiantuntijan valmistelemaan kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessin käynnistysvaihetta.

Oikeusministeriö on tilannut kansalliskielistrategian ja kielipoliittisen ohjelman toimenpiteenä viranomaisille suunnattua audiovisuaalista koulutusmateriaalia kielellisistä oikeuksista ja kielen merkityksestä. Samalla on tilattu audiovisuaalista koulutussisältöä peruskoulujen opettajille opetuksen oheismateriaaliksi kotoperäisistä vähemmistökielistä- ja kieliryhmistä. Materiaalien valmistelu on käynnissä, ja ne käsittelevät myös viittomakieliä.

Viittomakielilain arviointia koskeva selvitystyö on oikeusministeriössä kesken.

Pamela Sarasmo, hallitussihteeri, oikeusministeriö

Ahvenanmaan itsehallintolain muuttaminen (HE 320/2018 vp – EV 259/2018 vp – EK 26/2019 vp)

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimiin Ahvenanmaan itsehallintolain kokonaisuudistuksen toteuttamiseksi.

Tilannekuvan kehittymisestä johtuvista syistä vuosikertomuksen 2023 täydennyksenä voidaan todeta seuraavaa.

Oikeusministeriön keväällä 2023 asettama virkamiestyöryhmä, jolla oli ulkopuolinen puheenjohtaja, Ahvenanmaa-työryhmä 2023 tai Bygglinin työryhmä (VN/3796/2023; Hanke OM024:00/2023, www.om.fi), on 31.5.2024 päättyneen toimeksiantonsa puitteissa valmistellut mietinnön. Työryhmämietinnössä arvioidaan ja selvitetään vuosikertomuksen liitteessä 3 (s. 14 s.) mainittuja Ahvenanmaan itsehallintolain uudistamiseen liittyviä kysymysasetteluita. Työryhmämietintö on valmisteilla suomen- ja ruotsinkielisinä julkaisuina, jotka julkaistaan viimeistään tämän vuoden lokakuun puolen väliin mennessä.

Oikeusministeriön tarkoituksena on mahdollisimman pian tämän syksyn aikana yhteistyössä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa asettaa uusi työryhmä Ahvenanmaan itsehallintouudistuksen jatkovalmistelua varten.

Uudistuksen tavoiteaikataulu käy ilmi hallituksen lainsäädäntöohjelman kirjauksesta[1]. Tavoiteaikataulun mukaan hallituksen esitys uudeksi Ahvenanmaan itsehallintolaiksi annetaan syysistuntokaudella 2025, jos tästä päästään yhteisymmärrykseen Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa.

Janina Groop-Bondestam, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

[1] https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165741/VN_2024 , s. 54.